

Vesialueomistajain liitto VEALO ry
c/o Marepe Oy
Sinikalliontie 10
02730 Espoo

LAUSUNTO

19.9.2023

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

MMM:n lausuntopyyntö 31.8.2023 VN/23589/2023

LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI KALASTUSLAIN
MUUTTAMISEKSI

Vesialueomistajain liitto VEALO ry esittää lausuntonaan seuraavaa;

Yleiset kommentit

Suomessa on erittäin laajat yleiskalastusoikeudet (Kalastuslaki 7 §), jonka mukaisesti jokaisella, kuten myös ulkomaisilla turisteilla, on oikeus harjoittaa veloitusta kalastusta onkimalla, pilkkimällä ja litkaamalla silakkaa. Saman pykälän mukaisesti kalastonhoitomaksun maksamisesta ovat vapautetut muunlaista kalastusta kuin onkimista ja pilkkimistä harjoittavat alle 18-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat henkilöt.

Vuonna 2022

- Suomen väkiluku oli 5 563 970 henkilöä (yleiskalastusoikeudet veloituksetta),
- alle 18-vuotiaita henkilöitä oli 1 026 192 (ei kalastonhoitomaksuvelvoitetta),
- 18–64-vuotiaita henkilöitä oli 3 243 267 (kalastonhoitomaksuvelvoite), ja
- 65-vuotta täyttäneitä henkilöitä oli 1 294 511 (ei kalastonhoitomaksuvelvoitetta).
- kalastonhoitomaksuvelvoitteisia henkilöitä oli 58 prosenttia väestöstä.

Vuonna 2022 kalastonhoitomaksun (vuosimaksu 45 €, viikkomaksu 15 €, päivämaksu 6 €) maksoi yhteensä 266 703 henkilöä kalastuksenhoitomaksukertymän ollessa 9 321 390 euroa.

Vapaa-ajankalastajien määrä on vakiintunut noin 1,5 miljoonaan henkilöön vuosittain.

Taulukko 1. Tunnuslukuja vapaa-ajankalastuksesta (vuosi 2020), kaupallisesta kalastuksesta sisävesillä (vuosi 2021) ja kaupallisesta kalastuksesta merialueella (vuosi 2022). Seisovat pyydykset tarkoittavat verkkoa, katiskaa, mertaa tai rysää. Pyynti vavalla sisältää pilkkivavat, onget, heittovavat, perhovavat ja vetouistelun. Kohta muu sisältää muiden pyyntivälineiden sekä sisävesien hoitokalastuksen saaliin. Tietolähde Luonnonvarakeskus.

		Käytetty pyyntiväline			
	Saalis yhteensä (1000 kg)	Trooli, nuotta, siima (1 000 kg)	Seisovat pyydykset (1000 kg)	Pyynti vavalla (1000 kg)	Muu kalanpyydys (1000 kg)
Vapaa-ajan kalastus	30 751	0	16 525	13 734	487
Kaupallinen kalastus sisävesillä	5 112, josta muikkua 1 995	2 379	2 063	0	669
Kaupallinen kalastus merialueella	86 665, josta silakkaa ja kilohailia 81 663	79 633, josta silakkaa ja kilohailia 78 682	6 998	0	16

Vapaa-ajankalastuksen kalansaaliista noin 53 prosenttia saatiin seisovilla pyydyksillä ja noin 47 prosenttia vapakalastusvälineillä. Voidaan olettaa, että seisovia pyydyksiä käyttävät lähinnä kotitarvekalastajat (vesialueiden omistajat) ja vapapyyntivälineitä käyttävät virkistyskalastajat. Saadusta saaliista 58 prosenttia oli ahventa ja haukea.

Sisävesien kaupallisen kalastuksen kalansaaliista 39 prosenttia oli muikkua. Muikkusaaliista kalastettiin 46 prosenttia troolilla ja 42 prosenttia nuotalla.

Merialueen kaupallisen kalastuksen kalansaaliista 94 prosenttia oli silakkaa ja kilohailia, josta enin osa (96 %) kalastettiin troolilla. Troolisaaliista 99 prosenttia oli silakkaa ja kilohailia.

Yhteenvetona todettakoon, että vuonna 2022 kalastushoitomaksuvelvoite kohdistui 3,24 miljoonaan kansalaiseen. Kansalaisista 1,5 miljoonaa harjoitti vapaa-ajankalastusta. Kalastonhoitomaksun maksoi 267 000 henkilöä.

Hallituksen esityksen pääkohdat

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 20.6.2023 (s. 131) mukaisesti ”*Kalastonhoitomaksun ikäperusteinen vapautus muutetaan koskemaan 70 vuotta täyttäneitä kalakantojen hoidon ja istutusten turvaamiseksi. Ikäperusteinen aiempi vapautus pysyy jo sen saavuttaneilla.*”

Hallituksen esitys lähtee siitä, että ”*Maksuvelvollisuus säädettäisiin 18-69-vuotialle kalastajille, eli maksuvelvollisuuden yläikärajaa nostettaisiin nykyisestä 64 vuodesta 69 vuoteen.*” Hallituksen ohjelman kirjauksen voisi myös tulkita siten, että kalastonhoitomaksuvelvollisuus koskisi kaikkia alle 70-vuotiaita henkilöitä. Näin tulkittuna hallituksen esitys on hallitusohjelman vastainen.

Hallituksen esityksessä kohdassa 3. Tavoitteet todetaan, että lakimuutoksen tavoitteena on vähentää kalastonhoitomaksun maksuvelvollisten ja maksusta vapautettujen välistä eriarvoisuutta ja turvata maksukertymä.

Jotta kansalaisia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti, jokaisen, joka aikoo kalastaa, tulisi maksaa kalastonhoitomaksu. Käytännön tulisi olla samanlainen kuin riistanhoitomaksun (metsästyskortin) osalta. Jokaisen, joka harjoittaa metsästystä, on metsästysvuosittain suoritettava valtiolle riistanhoitomaksu. Jos henkilö on metsästysvuoden alkaessa alle 18-vuotias, riistanhoitomaksun suuruus on 10 euroa (Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 1 §).

Laki kalastuslain muuttamiseksi

79 § Kalastonhoitomaksu ja sen tarkistaminen

Esitys 1 Esitämme hallituksen esityksen 79 §:n 1 momentin muuttamisen hylkäämistä esitetyssä muodossa. Esitämme 79 §:n uudeksi 1 momentiksi seuraavaa;

Muunlaista kalastusta kuin onkimista, pilkkimistä tai silakan kalastamista yhdellä vavalla siimaan kiinnitetyillä pystysuunnassa liikutettavilla koukuilla harjoittavan alle 70-vuotiaan henkilön on suoritettava valtiolle kalastonhoitomaksu. Kalastonhoitomaksu on 45 euroa kalenterivuodelta, 15 euroa seitsemältä vuorokaudelta ja 6 euroa vuorokaudelta. Jos henkilö on kalenterivuoden alkaessa alle 18-vuotias, kalastonhoitomaksun suuruus on 10 euroa.

Perustelut Kalastuslainsäädännön lähtökohtana tulisi olla se, että jokaisen, joka aikoo kalastaa, tulisi maksaa kalastonhoitomaksu. Esittämällämme lakimuutoksella maksuvelvollisten määrä (1 - 69-vuotiaat) lisääntyisi noin miljoonalla henkilöllä verrattuna nykytilanteeseen. Kalastonhoitomaksuvelvollisia olisi tällöin 83 prosenttia (nyt 58 prosenttia) väestöstä. Kalastonhoitomaksuvelvollisten ja kalastuksenhoitomaksusta vapautettujen välinen eriarvoisuus vähenisi merkittävästi, mutta ei poistuisi kokonaan.

Ymmärrämme myös tavoitteen saada nuoria henkilöitä kiinnostumaan kalastuksesta ja kalasta ruokana. Tästä syystä esitämme alle 18-vuotiaiden henkilöiden vuoden kalastuksenhoitomaksun suuruudeksi 10 euroa. Vastaava käytäntö on jo metsästäjillä.

On erittäin todennäköistä, että kalastuksenhoitomaksukertymän suuruus alle 18-vuotiaista kalastuksenhoitomaksun maksaneista ylittäisi esityksen 64-69-vuotiaiden kalastuksenhoitomaksukertymästä. Kaiken lisäksi kyseistä maksukertymää alkaisi tuloutua heti lakimuutoksen voimaantulon jälkeen, ei viiveellä.

Jos kalastuksenhoitomaksun maksajien määrä runsastuisi merkittävästi, niin silloin kalastonhoitomaksun suuruutta voitaisiin pienentää, jolloin myös maksuinnokkuus lisääntyisi.

Kalastonhoitomaksukertymän kasvattamiseksi on siis olemassa toinenkin keino.

Esitys 2 Lakimuutoksen seurauksena tuleva kalastonhoitomaksukertymän lisäys tulee käyttää kalastuslain 82 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaisesti korvauksiin vesialueiden omistajille siten kuin hallituksen ohjelmaan on kirjattu, eikä 1 momentissa mainittuihin muihin käyttötarkoituksiin.

Perustelu Hallituksen ohjelmaan on kirjattu, että ”*Kalastonhoitomaksun ikäperusteinen vapautus muutetaan koskemaan 70 vuotta täyttäneitä kalakantojen hoidon ja istutusten turvaamiseksi.*”

Hallituksen esitykseen on kirjattu, että ”*Ehdotetulla lain muutoksella on tarkoitus parantaa kalastuslain tavoitteiden toteuttamisen rahoittamisen edellytyksiä. Kalastuslain tietoon perustuva suunnittelu- ja ohjausjärjestelmä edellyttää riittävää rahoitusta. Esitetyillä muutoksilla varmistetaan rahoituksen riittävyys käyttö- ja hoitosuunnitelmien toimeenpanoon, seurannan ja kalastuksenvalvonnan järjestämiseen.*”

Hallituksen esityksen kirjaus kalastonhoitomaksukertymän lisäyksen käyttötarkoituksesta on täysin ristiriidassa hallituksen ohjelmaan kirjatun käyttötarkoituksen kanssa.

Kuten edellä todettiin, vapaa-ajankalastajat pyydystivät vuonna 2020 noin 30 miljoonaa kiloa kalaa, joka oli kuusi kertaa enemmän kuin kaupallisten kalastajien kalansaaalis sisävesillä. Yleiskalastusoikeudet merkitsevät vesialueen omistajalle kuuluvan kalastusoikeuden luovuttamista vapaa-ajankalastajille. On siis aivan perusteltua, että kalastonhoitomaksuvarojen lisäkertymä palautetaan korvauksina vesialueiden omistajille kalavesien yleiskalastusoikeuksien käyttämisestä. Kyseessä on nimensä mukaisesti kalastonhoitomaksu!

VESIALUEOMISTAIN LIITTO VEALO RY

Juha-Pekka Ripatti
toiminnanjohtaja